

פני הוויכוח על התקציב ראה אותי פינחס ספיר, כשאכלתי ארוחת-צהריים במזנון. הוא איחל לי תיאבון, והוסיף: "מוטב שתאכל בשר, ולא בני-אדם".

בנאומנו (ראה מסגרת) לא אכלנו בני-אדם, גם לא את ספיר. אכלנו שיטה כלכלית. שיטה שלמעשה שותפים לה כל חלקי המישטר, מפ"ם ועד חרות. ולראייה: בוויכוח היו הרבה דברי פולמוס, אך לא היו הצעות אלטרנטיביות ממשיות של האופוזיציה הרשמית.

למעשה אין זה ויכוח כלל. זהו אוסף של מונולוגים, כשאינו מדבר אל רעהו ואל יריבו, והכל מדברים אל הפרוטוקול ויוצאים, מבלי להקשיב לנואמים הבאים, המתוכחים איתם.

דרוש מאמץ נפשי אלאנושי כדי להישאר רחוק למלאה בוויכוח כזה. ואכן, מעטים עשו זאת. שעה קלה לפני שקמתי לנאום, בשעה 13.05 ביום ד', מגיית באולם 10 ח"כים, חוץ מהנאום (מאיר וילנר), היו"ר (טובה סנהדראי) ואני עצמי.

רשימת הנוכחים: המערך: 1 מתוך 49 (ביטון). גח"ל: 3 מתוך 26 (עודיאל, מגוריכה, כהן-צדוק). רפ"י: 0. מפד"ל: 0. מפ"ם: 3 מתוך 8 (פדל, רוזן, שמיטוב). ל"ע: 0. אגו"י: 0. רק"ח: 1 מתוך 3 (חביבי). פא"י: 1 מתוך 2 (כהנא, שחיכה לתורו לנאום). מק"י: 1 (מיקוניס).

10 ח"כים, על תקציב של למעלה מחמישה מיליארד לירות! ח"כ אחד = 500 מיליון. כשפתחתי את הנאום במניין הנוכחים, התחיל ויכוח — האם נוכחים 15, או 16? שר האוצר עצמו, שנכח באולם, תבע בקריאת-ביניים כי אמנה גם אותו, בהיותו חבר-כנסת. הבטחתי לו שכבר מגייתו. מיקוניס קרא בעליצות לח"כ אחר, שעמד בדלת: "כנס מהר, שיהיה עוד אחד." בסוף נאומנו נכחו באולם כעשרים ח"כים.

השיעמום הכללי, שליחה ויכוח-מונולוגי זה, מצא את ביטויו גם בהעדר כמעט-מוחלט של קריאות-ביניים. גם אני הסתפקתי במועט. למשל: **זאב צור (המערך):** מפלגות האופוזיציה (גח"ל ורפ"י) מפרחות טיסמות על אלטרנטיבה, כאילו יש בידהן תוכנית אלטרנטיבית... מה שהן אמרו, לא חשוב. ואם היה להן משהו חשוב לומר — לא אמרו אותו... אינני רוצה להקל על עצמנו את המלאכה: הבעייה איננה

לא לאכול בני-אדם!

ויכוח עם האופוזיציה, כי אין בידה להצביע על דרך או פתרון גואל למדינה. הבעייה היא שאנו עומדים מול מציאות, שאיתה אנו צריכים להתמודד, ועליה עלינו להשיב.

אורי אבנרי: האופוזיציה היחידה שנשארה היא המציאות. כשידבר ויקטר שמיטוב מפ"ם, שנאמו היה מן הטובים, היו לנו כמה ויכוחי-נושא, שיכלו לשמש הקדמה לנאומנו שלנו:

ויקטור שמיטוב: ... הבעיות, שהמציאות קובעת אותן, חמורות ותובעות פתרון. כדי לנגח את הממשלה... **אורי אבנרי:** מי יצר את המציאות הזאת?

ויקטור שמיטוב: ... אני רוצה לענות לקריאת-ביניים של חבר-הכנסת אבנרי: מי יצר את המציאות? רק דמגוגים יכולים להתעלם מכך שהמשבר, בסופו של דבר, מבחינה אובייקטיבית, הוא קודם-כל מכך ששני הגורמים, אשר איפשרו את הצמיחה והפריחה במשך חמש-עשרה שנים, נעלמים והולכים. הגורם של ייבוא-הון מתייבש והולך, ואילו גורם העליה מצטמק והולך...

אורי אבנרי: חבר-הכנסת שמיטוב, האם זה היה בלתי-צפוי לגמרי? **ויקטור שמיטוב:** אשיב גם על זה... חבר-הכנסת אבנרי, התחזית לגבי צימצום העליה, שחביא למשבר ולהעמקת חוסר-העבודה, לא היו ברורות עד לפני שנה-שנתיים, ואיש לא יכול לומר שממשלה זו תיכננה את האבטלה, כי היא לא תיכננה את צימצום העליה, אם כי ידענו שצימצום זה חייב לבוא עוד לפני שנה-שנתיים. ואם יש לבקר ממשלות קודמות, על מחזליהן בתיכנון התעשייה והכנתה למשבר בבניין, כתוצאה מצימצום העליה, זה נכון.

אולי כדאי להאמין לאזרח?

ויכוח כלכלי זה היתה מקדמה בצורת הצעת-חוק של מרדכי שטרן (גח"ל). הוא הציע לאפשר למשלמי-מס-הכנסה עצמאיים לערער בפני בית-משפט על גובה המקדמות הנדרשות מהם. השגנו את רשות-הדיבור (בצורה של הימנעות מהצבעה), כדי לפרט הצעה אלטרנטיבית, שהתגבשה בסיעתנו:

אורי אבנרי: ... זוהי השנה הראשונה שבה כל עסק — כמעט כל עסק — מרוויח פחות מאשר בשנה הקודמת. לכן הדבר עשוי תיקון... פחות מעייעים שיטה פשוטה, ואנו מבקשים משר-האוצר ומיועציו לעיין בה בכובד-ראש. וזאת הצ' עתנו:

- (א) כל עצמאי יצהיר מהי הכנסתו השוטפת.
- (ב) העצמאי ישלם מקדמה על פי הצהרתו שלו.
- (ג) אם נמצא, בעת השומה הסופית, בתום ההליכים החוקיים, כי היה פער בלתי-סביר בין ההצהרה המוקדמת לבין ההכנסה האמיתית — שלם הנישול קנס אוטומטי על פער זה, בצורת מס כפול או משולש.

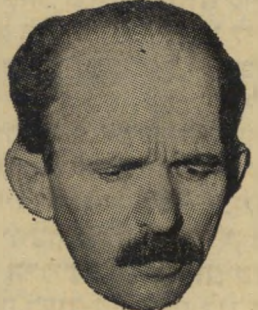
אני עצמי מנהל של חברה די רנסבילית. נדמה לי ש' נוהל כזה מבוסס על הגיון עסקי איתן.

על כך העיר שלמה רוזן (מפ"ם), בקריאת-ביניים, כי היינו צריכים להגיש הצעת-חוק משלנו, במקום להגניב את הדבר בהנמקה של הימנעות. הסכמתי עימו — אבל

כתוצאה מהקונגיה של המערך וגח"ל, בסעיף סתימת-הפה, היתה הצעת-חוק כזאת שלנו מגיעה לדיון בעוד חמש שנים.

באותו יום הגבנו על הצעה-לסדר-היום של רק"ח, בעניין "המשך שפיכת-הדם בכפר-קנה". הצעה הועלתה על-ידי אמיל חביבי. הצענו להעבירה לדיון בהערה:

אורי אבנרי: ... האפקט העיקרי הוא... קיום המישטר המשפחתי בכפר הערבי, שהוא אם כל חסאת בעניין זה, האם כבוד סגן-השר אינו סבור שיהיה זה יותר אסתטי, אם במקום למדינת ישראל היתה, עם קומה, הזדמנות היסטורית לחולל מהפכה חברתית גדולה בכפר

שמיטוב

שאלות השבוע

בשבוע שעבר הגשנו, בין השאר, את השאלות הבאות: **מדוע אין מגייסים בנות דתיות לשרות-עבודה אזרחי, בהתאם לחוק?** היות ובתשובה לשאלתה אחרת ענה שר-העבודה, יגאל אלון, כי הוא מוכן לגייסן, אלא ששום משרד ממשלתי לא ביקש בנות אלה לעבודה, למרות שמשרדו פנה לכל המשרדים. לכן הגשנו ארבע שאלות נפרדות לשר-החינוך, לשר-הסעד, לשר-הבריאות ולשר-הבטחון, וביקשנו לדעת מדוע הם לא תבעו כוח-אדם זה.

האם ניתנו ערכויות בטענות-שווא? האם נכון כי הממשלה נתנה ערבויות לחברה הימית להובלת פרי בעי"מ, לרכישת אוניות להובלת פרי-הדר ישראלי? האם נכון כי האוניות כלל אינן מופעלות למטרה זו?

מי מוביל את הפרי? האם נכון כי המועצה לשיווק פרי-הדר חכרה בעונה השוטפת 15 אוניות, שרק שתיים מהן הן ישראליות? אם כן, מדוע?

האם תומכת הממשלה בכטאונים מפא"י? האם נכון כי "המרכז לתפוצות" במשרד ראש-הממשלה העניק רבבות לירות לירחון מפא"י, מולד? אם כן, מדוע? האם ניתנו תמיכות גם לכטאונים אחרים? אם כן, איזה?

מהו הסוד של השר גלילי? האם נכון כי השר ישראל גלילי נאם בבית סוקולוב בתל-אביב בפני כנס סגור, שאילו הוזמנו אנשים לפי רשימה שמי"ת מה היה נושא ההרצאה, לפי איזה מפתח הוזמנו הבאים, ומי שילם את המחיר?

מה שכרו של השר יחזל? האם נכון כי השר יחזל, מנהל מרכז התפוצות במשרד ראש-הממשלה, מקבל נוסף על משכורתו (דרגת מנכ"ל) כראש שרות-השידור, 500 ל"י להוצאות קבועות, ו-400 ל"י לכל ישיבה?

תשובות השבוע

באותו שבוע ענו שרי הממשלה על שורה של שאלות קודמות שלנו. בין השאר: **לשאלתה** האם תבע הרב אונטרמן פיצויי-פרישה בסך 120 אלף ל"י מן המועצה הדתית בתל-אביב, עם בחירתו לרב ראשי ארצי? האם אושרו לו פיצויים אלה?

התשובה: לא הרב ביקש, אלא ירידיו, כדי שיוכל לרכוש דירה בירושלים. המועצה הדתית החליטה עקרונית להמליץ על תשלום פיצויים עבור 18 שנות שרות, בגובה של חודשיים לשנה. העניין נתון עדיין בכיורר במועצה. המועצה קבעה כי תנהג בהתאם לנוהג.

שאלה נוספת: "האם במועצות הדתיות קיים נוהג של תשלום פיצויים בגובה של חודשיים לשנה?" **תשובת השר זרהפטיג:** ... עד כמה שהצלחתי להעלות, הנוהג הוא לשלם חודש ושליש לשנה, בערך. זה חשוב מסוכך. אך קורה שהמועצה מגדילה את הפיצויים. זה תלוי בהחלטה. חודש ושליש קובעת החוקה.

לשאלתה: מהו מיספר העובדים בשגרירות ישראל בצרפת? האם נכון שיש בה 43 דיפלומטים בכירים? מה תפקידו של כל אחד מהם? האם נכון שהיא השגרירות השלישית בגודלה בפאריס? וכי וכי.

התשובה: אין זה נתון לפרסם פרטים על חלוקת העבודה בשגרירויות. זוהי השגרירות השנייה בגודלה בין שגרירויות ישראל, ואילו השגרירות הצרפתית היא השנייה בישראל. זה נובע מטיב היחסים בין שתי המדינות.

(זוהי, כמובן, תשובה חמקנית לדוגמה. אין היא עונה דבר על השאלות המפורטות שנשאלו. בצורה קלאסית זו אפשר להפוך את מוסד השאלות לחוכא וטולוא).

לשאלתה: האם ענתה ישראל לקריאת מועצת-הבטחון, המזמינה את ישראל לשתף פעולה עם ועדת שבי"ת-הנושק ישראל-סוריה? מדוע אין ישראל משתתפת בישיבות הוועדה?

התשובה: הממשלה מתרימה את ישיבות הוועדה, מפני שהסורים רוצים להפעילה גם לגבי האזורים המפורזים בגבול. לדעת ישראל, אין לוועדה סמכות לגבי אזורים אלה, שהם שטח ישראלי ריבוני. אם תוותר הוועדה על התערבות באזורים אלה, מוכנה ישראל להשתתף שוב בישיבותיה.

(נושא זה גרם לסיכסוך בין ישראל לבין כל ראשי-המשקים של או"ם, בזה אחר זה. ראשי-המשקים טוענים כי לפי הסכם שביתת-הנושק יש לאיים סמכויות מיוחדות וחוק לגבי שטחים אלה, בעיקר כדי להבטיח לבעלי-הקרקעות הערבים את הוכחת לעדון. לפי טענת הגנרל פון-הורן וקודמיו, פעלה ישראל בשיטתיות כדי להפקיע אומה מידי בעליה הערבים, הנמצאים מעבר לגבול, וזה גרם לרוב תקריות-הגבול באזור, בכל התקופות. אשר לשאלות על שאר טענות פון-הורן, שגם עליהן ענה השבוע שר-החוץ — ראה כתבה מיוחדת).

לשאלתה: האם נוהגת המיסטרה לפרוץ את הדלתות של מכוניות החונות במקומות אסורים, כדי להזיזן ממקומן?

התשובה: כן, כאשר אין מכוניות-גנרר בנמצא. השיקול היחיד הוא לסלק מכוניות לתנועה, במניימום של סיכון של גרימת נזק למכוניות.

(מכיוון שהיתה זאת השאלתה האחרונה של השר בכור שטורית, לפני סיום תפקידו כשר-המסחר, לא רצינו לחזק עליו בשאלה נוספת. השאלתה הוגשה על סמך עדויות של עדי-ראייה, שראו כיצד פרצו שוטרים מכוניות שלא חנו במקום שבהם יכלו להחת מכשול לתנועה).

לשאלתה: האם נכון שהצנזורה הצבאית הפעילה לחץ על האנציקלופדיה העברית, כדי לשנות בה ערכים היסטוריים, כגון מיבצע-טיני, העסק הביש והיחסים עם גרמניה?

התשובה: לא, הצנזורה תיקנה רק מילים בודדות לגבי מיבצע סיני, ומילה אחת לגבי העסק הביש. לא תוקן דבר לגבי היחסים עם גרמניה. התיקונים נבעו משיקולים בטחוניים גרידא.

לשאלתה: האם נכון כי לא למיכאל מנצור, ערבי נוצרי מנצרת, לראות את ארוסתו, שבאה לארץ בארוך בלתי-חוקי מירדן, ושגורשה?

התשובה: הארוס לא ביקש פגישה כזאת. (תשובה לדוגמה. הארוס לא יכול היה לבקש פגישה, כי כלל לא ידע כי ארוסתו הגיעה לנמל חיפה. הדבר נודע לו רק אחרי שכבר גורשה — כפי שידוע היטב לסגן-השר).

לשאלתה: האם נכון כי מר אורי אורן הגיש תלונה נגד קולנוע מקסים, על שמכר לו כרטיסים במחיר מופקע, וכי סמל-מיסטרה שנקרא למקום סירב להתערב בעניין?

התשובה: נגד הנהלת הקולנוע נפתח תיק, וחומר החקירה הועבר לפרקליטות המחוז. לא נמצא כל יסוד לתלונה נגד הסמל.

לשאלתה: האם נכון שמזכירות עובדי העיריה בתל-אביב החליטה לנכות משכר העובדים, מבלי לקבל מראש את הסכמתו בכתב של כל עובד?

התשובה: זכותו של כל עובד להתנגד לניכוי הנ"ל על-ידי הגשת התנגדות בכתב. במיקרה כזה מופסקים הניכויים, ומוחזרים הסכומים.

שאלה נוספת: "האם כבוד סגן-השר אינו סבור שיהיה זה יותר אסתטי, אם במקום לבקש התנגדויות בכתב יבקשו מכל עובד מראש הסכמה בכתב לניכוי?"

תשובת בר-מאיר: "שר-הפנים אינו ממונה על אסתטיקה, אלא רק על החוק."